

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ezechielis Spanhemii Dissertationes De Praestantia Et Usu Numismatum Antiquorum

Spanheim, Ezechiel

Amstelodami, 1671

De Titulo Domini, quando in Nummis Augustorum signatus. De Titulo
Dominae uxoribus tributo. De Dominicis Palatiis Caesarum. De Titulo
Censoris sub Caesaribus & nummo L. Vitellii. Ejus tituli ratio ab ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-12878

Ὁ Φερασεὶ Κοσμος ὅπως πάππον ἀναζήτηται,
Ὡς Παύλου τρέισις εἰσίδεν ΕΥΤΥΧΙΗΣ.

quamquam deest aliquid in priori versu, quod facile suppleri potest; cui & addas licet illud Græci Comici, Ὡ Πόλις, πόλις ὡς ΕΥΤΥΧΕΙΣ. Consueta nempe, prout vidimus, illorum temporum adulatione, ut sub pessimis etiam & infaustis Principibus, Temporum ac Publicam Orbis Felicitatem passim gratularentur Romani Orbis incolæ. Quod hic etiam à Nicænsibus factum, & in honorem illius Principis, sub quo primum FELICIS ille titulus inter solita Principatus vocabula admixtus. Ita quum è delatis à Senatu Macrino PII ac FELICIS nominibus solum FELICIS accepisset, ut auctor est Capitolinus, inde continuo signatum videas ejusdem Macrini Nummum, cum inscr. ROMÆ FEL. Roma Felici.

Nec præteriri debet hoc loco recepta sequiori Cæsarium awo DOMINI appellatio, quæ rursus Prænomi-^{De Titulo DOMINI.} nis vice & supremi fastigii vocabuli, in eorundem Nummis signatur. Origo autem adsumpti illius tituli à Caio profecta, qui se juxta Victorem Schotti *Dominum dici tentaverat*, ac proinde apud Philonem à Rege Agrippa litteris ad eum scriptis, Ὡ Δεσπότι compellatur.^{Legat. ad Caum.} Renovatus idem à Domitiano, quamquam de illo dixerit Papinius,

*Et dulci DOMINUM favore clamant,
Hoc solum vetuit licere Cæsar:*

Sylv. l. i.
Ep. 6.

ita tamen ut nondum inter reliqua Principatus vocabula publico ære signaretur. Primus auctor illius moris occurrit nobis Aurelianus, cujus Nummum supra adtulimus inscriptum, DEO ET DOMINONATO AURELIANO; aut juxta alium à Savoto traditum, DEO ET DOMINO NOSTRO. Sed parcius adhuc usus il-
ZZZZ lius

lius tituli, quod arguunt alii Nummi illorum temporum, donec postea idem à Caro repetitus, & Nummis ejusdem aliquoties adscriptus, DEO ET DOMINO CARO, aut DEO ET DOMINO NOSTRO CARO; ut ad eum passim postea recepti publicis Nummorum aliisque monumentis vocabuli usus referri omnino debeat. Hinc etiam à successore ejus Diocletiano eadem retenta appellatio, ut satis constat ex ejusdem & sequentium Augustorum Nummis, cum solita dein epigraphe DN. vel DN. N. *Domini* seu *Domini Nostri*. Ita vero passim appellati illa ætate Augusti; unde Firmicus

Lib. 1. c. 4. Auctor ævi Constantiniani, *Constantinum Maximum Principem & ejus invictissimos Liberos DOMINOS & Cæsares NOSTROS*. Transit eadem ad Successores, adeo etiam ut sola illa ΔΕΣΠΟΤΟΥ seu DOMINI appellatio, omisis aliis principatus vocabulis, nonnunquam in eorum Nummis signaretur; cujus index nobis sequens Nummus aureus Gazæ Palatinæ, quamquam invenustus valde & inconcinnus, juxta solita illorum temporum monumenta. Inscriptus autem ille in aver-
sa parte ΑΛΕΞΙΩ ΚΟΜΝΗΝΩ ΔΕΣΠΟΤΗ, *Alexio Commeno DOMINO*.

Ut

Ut proinde non frustra tradat alicubi Socrates, se incursum in reprehensionem, quod non vocet Imperatores *θεοτρος* *ὁ θεοπότης*, *Divinissimos & DOMINOS*. At vacare poterat eo metu, si incidisset in tempora Augusti, Tiberii, Trajani, à quibus repulsa illa appellatio; aut Alexandri Severi, qui *DOMINUM* se vocari vetuit; quod nempe, ut aiebat ille, non servis sed liberis hominibus imperaret; *Non est hic DOMINUS sed IMPERATOR*. Certe qui *PATER PATRIÆ* est, inquit Tertullianus, *quomodo DOMINUS est*; quæ tamen sociari videas in nummis ævi Constantiani & sequentium; si excipias Julianum Apostatam, qui nomen illud *DOMINI* ut invidiosum à se proscriptum & propemodum è medio sublatum tradit. Inde aliquot ejus Nummos adhuc hodie versamus idem adstruentes, quippe sine solito illa ætate *D N.* seu *Domini Nostri* prænomine inscriptos, scil. *IMP. JULIANUS*, aut *FL. CL. JULIANUS*. Neque obtinuit tamen, ut ejus exemplum æmularentur Successores, apud quos illa *DOMINI* appellatio non solum in eorum Nummis constanter recepta, sed consuetæ salutationis formulam vulgo constituebat; ut ex Sidonio Symmacho, Codice Theodosiano, aliisque fatis notum. In diversa certe præ reliquis abiere Justinianus & conjux Theodora, quos *DOMINI* & *DOMINÆ* vocabulum severe à compellantibus exegisse narrat Procopius; quum antiquis temporibus Cæsares *ΒΑΣΙΛΕΥΣ* aut *ΒΑΣΙΛΙΑΥΣ* vocabulis salutari consueverent. Hinc alibi etiam de eadem Augusta refert idem Auctor, negare illam se unum diem velle vivere, ubi à salutantibus *DOMINA* non compellaretur. Quamquam etiam jam pridem ante Clari aut Diocletiani tempora receptus usus foret, ut Cæsares *DOMINI*

Hist. Eccl. Præf. l. iv.

Lamprid. in Alexand. Sev.

In Apologet.

In Misopogone.

Arcan. Hist. stor. c. xxx.

Bell. Perf. l. i. c. 24.

à necessariis aut salutantibus dicerentur, quod ex Plinii Epistolis ad Trajanum satis notum; ipsi tamen ab eadem appellatione abstinere, sicut docent eorum Nummi & Marmora. Unde & Augustum ipsum, quamquam hanc DOMINI appellationem, vel Philone ac Tertulliano auctoribus refugientem, adeo ut graviter iis succenseret, qui hoc nomen illi tribuerent, eo tamen DOMINI vocabulo compellat eum Cleopatra apud Dionem, tum alibi quoque Licinius. Ita DOMINÆ vocabulum apud Romanos olim vel conjugibus vel amasiis à viris aut amicis tribui solitum notarunt jam eruditi, & obvia res certe cum apud Poëtas, tum in libris Jurisconsultorum; *Uxori suæ testamento ita legatum est, Sempronia DOMINÆ meæ hoc amplius argentum balneare.* Unde *Domina* etiam pro conjugē usurpata apud Poëtam,

Hi DOMINAM Ditis thalamo deducere adorti.

ad quem locum inutilis Servii glossa, modo autem Servii, non alterius magistelli, aut de Græco tractum est qui uxorem Δέσποιναν dicunt: quasi non & similiter Romani *Dominam*. Qui mos certe eadem adhuc ætate obtinebat,

ut vel docebit Hieronymus, *vocanda DOMINA, celebrandus natalis ejus*, ubi de præstandis à marito officiis loquitur. Alioquin *Matronas* etiam vocabant uxores eodem ævo juxta Symmachum, *Quid quod etiam jactari morbo Matronam tuam simulas.* De Elagabalo autem omnium virorum Muliere notavit Dio, Γυνή δὲ καὶ ΔΕΣΠΟΙΝΑ βασιλῆος π ἀνομάζετο, *mulier vero & DOMINA & Augusta etiam vocabatur.* Ita sequiori adhuc ævo Augustæ non solum ΔΕΣΠΟΙΝΑΙ, sed ΚΥΡΙΑΙ etiam dictæ, ut apud Nicephorum Bryennium, συνήροντο ἢ οἱ πρὸς τὰ ἀναστήματα ΚΥΡΙΑΣ παρέρσης, quæ alias apud Annam Comnenam Bryennii illius conjugem.

ΔΕ-

* Legat. ad
Caum.
† Apologet.

* Lib. LI.

† Lib. LIV.

E. 46. D. de
Aur. Arg.
Mund.

Lib. L. ad
vers. Jovi-
nian.

Lib. VIII.
Ep. 165.

Lib. LXXXIX.

Lib. I. c. 22.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ vocatur. Cæterum ΔΕΣΠΟΙΚΑΙ & ΔΕΣΠΟΤΙΚΑΙ seu *Dominica* appellatae quoque Regiæ Domus novæ Romæ apud Scriptores Byzantinos, ut liquet rursus ex Procopio, quomodo jam olim DOMINÆ fastidia Romæ, & Colles septem DOMINI apud Martialem.

Unum vero hic superest CENSORIS munus, quod non omiserunt Cæsares, cuncta Legum ac Magistratuum munia in se trabentes. Adeo quidem ut Dio observet, vi illius Potestatis, in vitam & mores Senatorum inquirendi, censum agendi, in Equestrem aut Senatorium ordinem legendi; alios ab iisdem removendi plenum imperium eosdem habuisse. At vero alibi vim quidem agnoscit illius Magistratus penes Cæsares fuisse, sed eosdem tamen sua ætate, præterquam in agendo censu, nomine aut magistratu Censorio abstinuisse. In quo discrimen notat sui ævi & priorum aliquot Cæsarium, dum CENSORIS nomen ab iis nonnunquam susceptum, à Domitiano certe gestam Perpetuam Censuram tradit. Ita nempe se habuit Censura sub Cæsariibus. J. Cæsari & Augusto cum reliquis honorum titulis, oblatum etiam perpetui Censoris munus. Prior admisit sub nomine *Præfecti Morum*, sicut Cicero ac Tranquillus eum vocant. Posterior tenax semper callidi propositi, Perpetui Censoris titulum recusavit; ita quidem ut crearet Censores more veteri, ipse interim *Censoria munia usurpans*, sicut de Claudio loquitur alicubi Tacitus. Alioquin & Censuram gessit Augustus cum Agrippa, ne promiscue Censoris nomen æque ac Dictatoris refugisse illum cum magno Suetonii interprete statuas, sed alterum illud munus obnoxium invidiæ, Perpetui nempe Censoris. Equidem Censor vocatur alicubi Macrobio, *Mira etiam Augusti Censoris lauda-*

Zzzz 3

Lib. III. A. lex. p. 75. In Arcan. Hist. c. 26. De CENSURA sub Cæsariibus. Lib. I. III. Annal. 21. 13. Lib. II. 57. III. c. 4.

laudata patientia. Factum vero postea, ut *Magister Morum* idem crearetur in quinquennium cum *POTESTATE CENSORIA*, ut amisso nempe titulo rem teneret; haud aliter ac *Tribunitia* & *Consularis Potestatis* reperta illa ætate vocabula, sicut *Monarchica Potestatis*

Exc. Legat. eodem sensu meminit jam olim Polybius agens de Critolao Prætorum Achæorum. Eiusdem quoque *Censoria*
cxliv.
Annal. III. *Potestatis* mentionem videas apud Tacitum, qua L. Volusius *legendis Equitum decuriis functus.* Alioquin *Censoriam Potestatem* pro vera Censura dixerunt nonnumquam Auctores, ut Livius de irritis publicanorum precibus apud Senatum, *ut modum Potestati Censoria imponeret.* Valerius autem de M. Valerio Messalla censoria

Lib. XLIII. nota perstricto, qui *Censoria postmodum Potestate imperavit.* Cæterum ut *Censoria Potestas* Augusto, ita vis
cap. 16.
Lib. II. c. 9.

Livius lib. *Censoria* jam olim concessa M. Fabio Buteoni Dictatori, sed ad tempus tantum, quo Senatum legeret. Equidem postea penes Cæsares mansit illa Potestas *Censoria* sub Augusto reperta, adeo ut ea contenti, à Censoris nomine frequentius abstinerent, quod Dio tradidit, aut tantum in agendo censu idem usurperent. Hoc modo factum, ut obscura evaserit mentio gestæ Censuræ in Historia Augusta; nomen certe ejusdem à Flaviis admissum, post Domitiani vero tempora vix in publica Cæsarium monumenta sit adsumptum. Obstare tamen hic videtur fragmentum veteris Lapidis apud Gruterum, qui Caracallæ tribuitur, & ubi inter reliquos titulos Censorem illum dictum video, contra morem eorum temporum Dionis observatum. Sed imposuerunt hic nobis eruditi collectores, quum lapis ille non ad Caracallam, verum ad Vespasianum omnino sit referendus, ut ex collatione alterius Inscriptionis mihi fit
mani-

manifestum. Prius fragmentum tributum Caracal-
læ,

.....PONTIFICI MAX.
TRIBUNIC. POTESTAT.
IMP. XVII. P. P.

Thef.
cclxx. 2-

COS. VIII. DESIG. VIII. CENSORI.
CONSERVATORI CÆREMONIARUM
PUBLICARUM ET
RESTITUTORI ÆDIUM SACRARUM
SODALES TITI.

Altera Inscriptio Vespasiani, ex qua superior suppleri
debet,

IMP. VESPASIANO AUG.
PONT. MAX. TRIB. POT. IIII.
COS. VIII. DESIG. VIII. P. P.
SACRARUM ÆDIUM.
RESTITUTORI
ET RITUUM ANTIQUOR.
CONSERVATORI
SODALES TITI.

Thef.
cccliii. 5-

Similis rursus altera eidem Vespasiano à sodalibus Ti-
tiis dicata, cum eodem anno Consulatus & Imperato-
ris numero, ac titulo præterea Censoris & Conserva-
toris Ædium Sacrarum; ex qua patebit etiam in postre-
ma corruptos annos Tribunitiæ Potestatis IIII. pro
VIII. Nec altera dissimilis Tito, cum Censoris nomi-
ne à Sodalibus Flaviis consecrata. Frequentes certe e-
jusmodi transpositiones & errores numerorum in præ-
claro opere, & notarunt jam alii, ac nos etiam paullo
ante, & emendabit Vir eruditissimus, qui Spartam il-
lam pridem exornandam suscepit. Egregie vero hæc
omnia, quæ hæcenus de Censura Cæsarum dicta,
Nummi veteres vel docent vel illustrent; in quibus (ut
singul-

singula mittamus in compendium) Vespasianum & Titum CENSORIS nomen cum reliquis titulis usurpasse videas, & CENS. POT. seu *Censoria Potestatis* sub Augusto repertæ memoriæ servatam in nummis Domitiani; & eundem unum juxta Dionem tam inter privatos quam inter Cæsares, Censorem *αὐτοκράτορος*, proinde CENS. PER. seu *Censorem Perpetuum* passim in iisdem vocari; reliquos vero Cæsares vulgo ab ea Censoris appellatione abstinuisse, certe hanc à Nummis eorundem exulare. Quamquam & Hadriano etiam eandem tribuat Apuleius, *quod Imperator & CENSOR Divus Hadrianus fecit, & factum memoriæ reliquit.* At eandem, & maxime *Censoris Perpetui* titulum à Domitiano admisum recusasse Trajanum haud obscure innuit Plinius.

In Panegy. *Ideo non CENSURAM adhuc, non Præfecturam Morum recepisti, mox, Perge modo Cæsar & vim effectumque Censuræ tuum propositum, tui actus obtinebunt. Nam vita Principis CENSURA est PERPETUA.* Claudii vero Censuræ, quæ Flaviorum temporibus antiquior, & cujus præter Tacitum aut Tranquillum, Plinius & Sidonius meminere, testes etiamnum Inscriptiones, cum in veteri lapide, tum in nummo ejusdem Claudii supra adlato qui Imperatorem curuli insidentem exhibet, ante eum transvectionem Equitis, cum inscr. CENSOR. Eximium præterea Censuræ monumentum videas in præclaro Nummo Vitellii, in cujus averfa parte L. Vitellii Parentis actio Censoria luculenter expressa. Censor nempe pro Tribunali in Sella Curuli, ante quatuor figuræ stantes, ex quibus una supra tres reliquas sublata, prima vero Cæsari aliquid porrigit, Nummi autem inscriptio L. VITELL. CENSOR II. S. C.

Por-

Proprium nempe hujus muneris censum agere, quod fiebat sedente pro Tribunali Censore, & vocato per præconem populo, quo nomine plures Quiritium figuras vides in hoc Nummo expressas. Quæ vero sedenti Censori proxima aliquid porrigit, haud dubito quin eum morem innuat, juxta quem ad illos decoris dedecorisque publici arbitros privata acta referri consueverant, secundum legem de iisdem Censoribus à Tullio traditam, *Privata ad eos Acta referunt.* Abunde insuper docet hic Nummus dignitatem muneris Censorii, cuius gesti memoria sub Imperatore filio revocari & publico ære signari meruit. Ut pateat non absurde Plutarcho Censuram omnium honorum apicem vocari, a libi dici ab eodem M. Crassum dignitate Censoria Pompeium superasse; aut cur Pollio tradat Valerianum antea Censorem, postea Imperatorem fuisse, ommissa aliarum dignitatum nomenclatione; quod non debuit ibi magno Interpreti negotium facessere. Etenim cum tres Consulatus præter Censuram gesserit hic Vitellius, atque ita non ut *Q. Fulvius* aut *T. Manlius Torquatus* duobus, sed tribus esset *Consulatibus & Censura* insignis; ab hac tamen potius, ut per se eximia & sub Caesaribus singularis exempli, quæsitum honoris apud

Lib. iiii. de Legib.

In Catone Majore.

In M. Crasso.

In Livio.

Liv. i. xxvi

c. 5.

A a a a posteros

- posteros monumentum. *Explica totos fastos*, inquit, de
 Lib. viii. Scipione Censore Valerius, *consule omnes currus trium-*
 cap. 15. *phales, nihil tamen morum principatu speciosius reperies.* Cer-
 te ut hic L. Vitellii Nummus, ita Scipionis statua ni-
 hil aliud olim inscriptum habuit, nisi CENSORIS
 nomen, ut auctor alicubi Tullius, qui eo nomine Me-
 tellum exagitat, quod Scipionem proavum suum ne-
 Lib. vi. Ep. sciverit tamen Censorem fuisse, *sed nescire proavum suum*
 ad Attic. 1. CENSOREM fuisse, *turpe est.* Pater itaque ut L. Pifo-
 Annal. xiii. ni, (cujus nobilitatem eo nomine extollit Tacitus)
 28. ita Vitellio Imperatori Censorius, quod nesciri etiam
 à posteris noluit, & quo nomine eidem Tacito dicitur
 Hist. xiii. 9. CENSORIS Vitellii *ex ter Consulis filius.* Præcipuum
 nempe Romanæ nobilitatis decus domus Censoriæ,
 quarum alicubi meminit Halicarnassensis, qui Com-
 mentarios Censorios tanquam paterna sacra à patre ad
 Lib. i. filium docet transiisse, *πολλοὶ γέροντες ἀπὸ τῶν προπατέρων οἰκῶν*
ἀνδρες διαφανεῖς οἱ ἀγαθολάτῳντες αὐτοῖς *multi enim sunt è*
 DOMIBUS CENSORIIS *Viri illustres conservantes ta-*
lia. Non ergo sine causa Imperatorem Vitellium, ab
 eodem Parente omnem suam claritudinem consequu-
 tum docet Tranquillus. Quamquam nota ex auctori-
 bus illorum temporum exquisita illius L. Vitellii adula-
 tio, qua sub impuris principibus summos honorum a-
 pices adeptus est, & inter eos Censuram sub Claudio:
 Annal. xii. ut cum aliunde tum ex Tacito constat, *Igitur Vitellius*
 4. *nomine Censoris serviles fallacias obtegens,* qui & Silanum
 Prætorem per edictum Vitellii (Censoris nempe) or-
 dine Senatorio motum tradit in sequentibus. Immo
 lib. iiv. liquet etiam ex superiori Nummo, quale fuerit illud
 Tribunal Censorium, cujus meminit Dio, & quod
 eadem die narrat corruisse, qua illud conscenderant
 duo creati ab Augusto Censores Æmilius Lepidus &
 Muna-

Munatius Plancus. Quod vero eodem loco Dio id in
 omen trahit, quod factum nempe fuerit, ut ab eo tem-
 pore non duo amplius privati homines Censores fue-
 rint, sed iidem postremi una hoc munere sint functi,
 hinc etiam obiter potest intelligi, & conferri cum alte-
 ro Tranquilli loco de Claudio, *Gessit & Censuram inter-* In Claudio.
missam diu post Paullum Plancumque Censores. Duo nempe
 circa Censuram mutata sub Cæsaribus: Primum, quod
 non ut antea perpetua, & juxta legem de Censoribus
 apud Tullium, *Eaque Potestas semper esto*, sed intermissa Lib. iv. de
 fuerit Censura in agendo censu & pro arbitrio Principi-
 um solita renovari; unde neglecta eadem ab ævo Au-
 gusti ad Claudium, certe sub Tiberio *adserente non id* Annal. 11.
tempus Censuræ, & postea nonnisi per varia temporum 33.
 intervalla repetita. Secundo, quod eo casu etiam non
 amplius duo Consules è Consularibus viris crearentur
 more veteri, sed Cæsar vel solus Censuram gereret, vel
 Collegam adscisceret, ut Claudius hunc Vitellium,
 aut in alium munus illud transferret, qualis sub Deciiis Treb. Poll.
 Valerianus Censor existitisse legitur. Postremi itaque in Valer.
 sub Augusto Paullus Æmilius & Munatius Plancus
 duo privati simul veteri Censura defuncti, cujus etiam
 male ab iis gestæ meminit alias Velleius. Hæc mens
 Dionis, unde eximie illustratur alter Trebellii Pollio- Lib. 11.
 nis locus, ubi inducit Valerianum onus Censuræ re-
 culantem, *Hæc sunt propter quæ Augustum nomen tenetis,*
apud vos CENSURA desedit, non potest hoc implere PRI-
VATUS. Vides paria facientem cum Dione; Censu-
 ram nempe à privatis ad Principem referentem. *Priva-*
ti quippe, ut notum, dicti omnes extra Principem, li-
 cet summis Magistratibus admoti, sicut passim apud
 Tacitum ac apud Plinium, de Virginio Rufo Consu-
 le, *summum fastigium privati hominis*, & L. Verus jam

Consularis, necdum Augustus, *diu privatus* Capitolino dictus. Quamquam si Dionis Interpretem consulamus, privatam etiam reperiemus Censorem sub Caracalla, Ulpium nempe Julianum, & τότε τὸς τιμῶν ἐννεχεται ὡς ἐστὶν, h. e. juxta Xylandrum, *qui tum Censor erat*, verum opportune ita refingente Leunclavio, *cui tum erant commissa censures*. Hiuc altum etiam de Censoribus silentium in libris veterum Jurisconsultorum, nisi quod obiter origo illius vocis tradatur in libro de Verborum significationibus; aut prisca legis Censoriae alicubi occurrat in eodem mentio; & cujus silentii causam opportune indicat magnus Cujacius, quod exularet jam ille Magistratus à Republica, ideo Trebonianum nihil de eorum officio reliquisse. Censoris tamen nomen & officium reperiunt nonnulli è recentioribus Juris interpretibus, in lege quadam de Publicanis, *Cesar cum insula Creta Cotorias locaret, legem ita dixerat*; ubi pro *Cesar* notat Dionys. Gothofredus, quendam J. C. emendare *Censorem*, cujus erat locare vectigalia. At inutilis & aliena illa emendatio. Nulli enim tum Censores præter Cæsares, qui omnia Censoriae potestatis munitia, ac proinde etiam Vectigalium locationem & curam in se transfulerant, ita etiam ut sibi solis omnem facultatem in iis Vectigalibus constituendis, reformandis, augendis, diminuendis reservarent, sicut liquet ex alia lege in eodem titulo. Unde etiam quum è Vectigalibus, alia integra spectarent ad Principem, ex aliis autem duas haberent partes, tertiam locandi, quæ civitatum propria, facultatem iisdem indulgent juxta Constitutionem Theodosii. Incogitanter ergo fecit vir summus, qui ad illud Tertulliani de omnia suis temporibus Censura, *Enimvero jam dudum Censoria intentionis*

epi-

episcopio disperso quantum denotatus passivitas offert, observat denotare Tertulliano dictum pro simplici notare, quod erat Censorum proprium: hætenus recte; reliqua nollem dicta; Hos scilicet Censores sub Imperatoribus nomen tantum habuisse, non rem, nec norandi jus: quasi scilicet priscus ille Censorum Magistratus remansisset sub Cæsaribus, quem privati quamquam nomine tenus administrarent. Equidem quod ex superioribus satis etiam notum, insolitum illud accidit sub Deciis, ut decreto Senatus & Principum auctoritate, privatus adhuc Valerianus, nondum scilicet Augustus, Censor crearetur, & cum amplissima Censuræ potestate tam circa mores quam censum; ita ut ab ea soli immunes relinquerentur Præfectus Urbis, Consules Ordinarii, Rex Sacrorum, & Maxima Virgo Vestalium. Omissus alioquin & ante & postea sub Cæsaribus usus saluberrimi istius Magistratus, ubi maxime in censura morum versabatur, nisi quatenus aut Delmatius Hannibalianus à Constantino fratre Censor creatus, ut ex ^a Athanasio & ^b Socrate constat; aut *Censor moribus regendis accerrimus*, dictus ^c Ammiano Julianus, & Diodoretiani dictum à ^d Vopisco refertur, *Castiores esse oportere ludos spectante Censore*. At Symmachi ævo constat Theodosium de revocanda Censura veteri sollicitum, eandemque voluisse Senatus arbitrio permittere. Refugit vero communi decreto illud magisterium amplissimus ordo, & in hanc rem conscripta Symmacho oratio sub nomine *Repudiat a Censura*, cujus aliquotiens in Epistolis meminit. Ad quod Theodosii institutum respexisse etiam videtur laudator ejus Latinus Pacatus, à te *voluisti incipere Censuram*; haud aliter nempe ac de Alexandro Severo Lampridius, *Prorsus CENSURAM suis temporibus de propriis moribus gessit*. Accedit præterea

^a Apolog. ad Const.
^b L. I. c. 17.
^c Lib. xxv.
^d In Carino.

Lib. iv. Ep. 45. & lib. v. Ep. 9.

& altera observatio, quod non semel sed bis Censuram gessisse L. Vitellium constet ex hoc Nummo, in quo inscribitur CENSOR II. quod omissum à Scriptoribus, qui in genere Censuræ Vitellii & trium ejus Consulatum meminere. Unde liquet etiam errare viros doctos, qui post Marcum Rutilium Censorinum, nulum bis Censorem adscitum credidere. Gravem certe refert Valerius, hujus Rutilii Censoris iterum creati o-

rationem, qua populum corripuit, *quod eam potestatem*
 BIS sibi detulisset, *cujus majores, quia nimis magna videretur, tempus coarctandum judicassent.* Equidem quum M. Fabius Buteo, qui Censor antea fuerat, Dictator creatus esset, quo Senatum legeret, quæ pars erat Censorii muneris, ipse factum id improbat, pro Rostri-

inter alia professus, *nec Censoriam vim permissam uni &*
 eidem ITERUM. Tanti nempe videbatur semel etiam

Censorem fuisse, ut quum sæpe multiplicarentur in eodem homine Consulatus, tamen vel partem aliquam Censoriæ Potestatis, in eundem iterum conferri, ne ipsi probare auderent, qui insolito illo honore adfici-

bantur. At in Inscriptione Aletrina de quodam L. Be-

tilieno Vaaro legas inter alia, *Ob hæc Res CENSOREM Fecere BIS,* & in altera T. Flavii Hilarionis,

CENSOR BIS AD MAG. CREANDOS. Verum hi Censores ex eorum genere, non qui Romæ, sed vulgo in Municipiis & Coloniis creabantur, quæ oppida

suos quoque habuisse Censores, ex^a Livio, ^b Plinii Epistolis, aliisque monumentis antiquis haud ignotum.

Et hæc de Censura sub Cæsaribus, cujus rationem non videntur satis adsequuti viri docti, & in qua tradenda haud contemnendum occurrit Nummorum benefi-

cium.

Accedunt hic peculiaris quædam nonnullorum Augustorum

De Titulis aliis specialibus à Diis petitis.